

نگاه

ظهور وافول سلسله صفاری در ایران-۳

جنگ عیاران

جمشید معظمی

■ یعقوب لیث پس از سامان دادن به امور داخلی مقابله با صالح بن نصر و خوارج را در سرلوحه برنامه‌های خویش قرار داد. در حقیقت یعقوب ناچار به مقابله با آنان بود. اگر او اقدام نمی کرد، دشمن بر او پیشدستی می کرد، او با تیزهوشی و زیرکی این واقعیت را در یافته بود و همواره می گفت «اگر من بیارامم مرادست باز ندارند»

صالح پس از فراری بیپوده سرانجام به اسارت سربازان یعقوب درآمد. این پیروزی آثار بزرگی در پی آورد. علاوه بر غنیمت‌های بسیار، تمامی یاران بازمانده صالح به یعقوب پناه آوردند و داخل سپاه او شدند. یعقوب پس از آن به سرکوبی خوارج اقدام کرد. هر کس از خوارج که قصد مقابله با یعقوب می کرد یا سر به فرمان او نمی‌گذاشت جز با شمشیر آخته سربازان یعقوب روبه‌رو نمی‌شد. ضربه‌ای سهمگین بر خوارج سیستان وارد شد و مرکزیت آنان منهدم شد. از آن پس «خوارج همه دل شکسته شدند و به کوه‌های اسفزار برافتند.» (۱۵) یعقوب آنچنان بر خوارج سخت گرفت و به ویران کردن روستاها و پایگاه‌های آنان کوشید که به گفته ابن‌اثیر «چیزی نمانده بود خوارج در سیستان از بین بروند.»

با انهدام مراکز اصلی خوارج، یعقوب سیاست مدبرانه‌ای در پیش گرفت. وی به مبارزه با چهره شورش‌ی خوارج بسنده کرد و بیش از آن طلب نکرد. او تلاش کرد نیروهای پراکنده خوارج را به سپاهش جذب کرده و از توان رزمی آنان بهره گیرد، تهدید و تطمیع دو ستون اصلی سیاست بلندمدت یعقوب در رویارویی با خوارج بود. این سیاست، سال‌ها بعد و در بیرون از سیستان نیز اجرا شد و نتایج سودمندی را برای یعقوب به ارمان آورد. با سرکوبی تمامی گروه‌های مخالف و گردآوری سربازان بازمانده آنان، نیروی عظیمی تشکیل شد که تنها با گشودن سرزمین‌های جدید آرام می گرفت. این ارتش که گسترده‌تر از نیازهای دفاعی سیستان بود، در صورت محدود شدن در سیستان مشکلات بسیاری را برای یعقوب می آفرید. در حقیقت هدف اصلی یعقوب از پایه‌گذاری این سپاه بزرگ، گسیل آن به بیرون از مرزهای سیستان بوده است. یعقوب ابتدا به مقابله با طاهریان که دست نشانده خلیفه عباسی بودند پرداخت؛ بعدا حسین بن عبدالله طاهر را در هرات شکست داد سپس «براهیم بن الیاس» سالار سپاه خراسان را در پوشنگ شکست داد. طاهر یان پس از شکست سالارشان با حيله گری قصد فریب و اغفال یعقوب را داشتند که او متوجه حيله و تزویر آنان نشده، ابتدا با آنها صلح کرده سپس در طی اقدامات متهورانه طومار طاهریان در خراسان در هم پیچیده و آنان را نابود کرد. پس از اضمحلال طاهریان قدرت طویان طبرستان را تهدید کرد و در نهایت یعقوب در سراسر ایران حرف‌اول را می‌زد. اما چنین وضعیتی بی آنکه با خلافت عباسی به روابطی مسالمت‌آمیز دست یابد بی‌دوام می‌کرد عدم توفیق در کسب رضایت عباسیان دهقان ایرانی و بسیاری از توده‌های مذهبی را بر ضد او به حرکت در می آورد. معتمد، خلیفه عباسی که با بهره‌گیری از اتانمندی‌های برادرش «موفق» به شورش‌های ترکان و لجام گسیختگی آنان خاتمه داده بود در صد پود بیار دیگر قدرت خلافت را در سرزمین‌های امپراتوری گسترش دهد. اگرچه یعقوب قدرت خود را بی‌واسطه بر شمشیر بنا کرده بود ولی بعد به خوبی عباسیان و حيله‌گیری آنان را می‌شناخت و بارها گفته بود: «دولت عباسیان بر غدر و مکر بنا کرده‌اند، نبینی که با بوسلمه و بومسلم آل برامکه و قمل بن سهل با چندن تیکوبی که ایشان را اندر آن دولت بوده چه کردند؟ کسی مباد که برایشان اعتماد کند.» با این همه او مردی عاقل بود، پیدار و هوشیار و نفوذ آنان در میان عامه مردم معنوی عباسیان و نفوذ آنان در میان عامه مردم آشنا بود. علاوه بر آن گروه‌هایی از مسطوعه در سپاه او بودند که علی‌القاعده گرایش‌های سنتی دینی در آنان و لزوم احترام به خلیفه و خلافت در نزدشان رواج داشت و مهم بود. ورود به خراسان – که محافل دینی و دهقانان نفوذ آن دلبستگی و پیوستگی محکمی با خلافت داشتند، مواجه شدن با تقاضای ارایه منشور امیرالمومنین (ع) برای حکومت خراسان در سال‌های بعد، آشنایی بیشتر با مناطق غربی سیستان پیش از پیش یعقوب را با این واقعیت آشنا ساخت که اکثر مردم سرزمین‌های اسلامی به خلیفه همچون مقتدای دینی و روحانی و سرچشمه مشروعیت هر حکومتی می‌نگرند (۱۸) بنابراین یعقوب باید سیاست زیرکانه و مدبرانه برای مقابله با دستگاه خلافت عباسی در پیش می گرفت، که بتواند عوام مردم و لشکریان و سپاهیان را برای مبارزه آن به حرکت در آورد. بنابراین به هنگام نبردهای ابن‌واصل و عبدالرحمن مفلح در فارس که موقعیت مناسبی برای او فراهم شده بود، وارد فارس شده و عباسیان را تهدید کرد و در جریان نبرد با نیروهای ابن‌واصل شکست سختی بر آنان وارد ساخت. در پی این پیروزی یعقوب در نمایش قدرتی آشکار طی نامه‌ای به خلیفه، ولایت‌داری تمام سرزمین‌هایی را که در دست طاهریان بوده را درخواست کرد. این سرزمین‌ها شامل فارس، طبرستان، گرجان، آذربایجان، ری، قزوین، کرمان، خراسان و سیستان و نگهبانی شهر بغداد می‌شد «موفق» خلیفه عباسی به ناچار تمامی خواسته‌های یعقوب را گردن نهاد.

سیروس غفاریان

روسیه شوروی طبق توافق پوتسرام، قرارداد عدم تعرض با ژاپن را زیر پا گذاشت و به منصرفات ژاپن حمله برد و مقرر شد که سربازان ژاپنی در شمال مدار ۲۸ درجه عرض شمالی در کره تسلیم قوای اتحاد شوروی شوند و سپس به مجمع‌الجزایر کوریل حمله برد و آنجا را تصرف کرد. امپراتور در اعلامیه‌ای ضمن تشکر از فداکاری‌های سربازان ژاپن اظهار داشت که دشمن به سلاح شیطانی (بمب اتمی) متوسل شده و به شما توصیه می‌کنم اتش را بپذیرید. امپراتور «هیروهِیتو» روز ۱۶ اوت را روز پایان جنگ اعلام کرد و در همان روز «پرئس هیکاشی کونی» (Higashi-Kuni) که عمو ی پادشاه بود، مامور، تشکیک کابینه و با ماموریت اجرای مراسم تسلیم درصدد تشکیل کابینه برآمد، و در حالی که در ۲۸ اوت خاک ژاپن اشغال شده بود. در دوم سپتامبر ۱۹۴۵ در عرشه ناو «میسوری» (Missouri) در کنار خلیج توکیو در حالی که پرچم شده بود بر فراز ناو میسوری برافراشته بود، در حضور ژنرال مکا آرتو، ژنرال «اومزو» (umezu) نماینده ستاد اتش ژاپن و «شی گمی میتسو» وزیر خارجه و نماینده دولت موافقتنامه تسلیم بدون قید و شرط را امضا کردند.

بعد از امضای تسلیم بدون قید و شرط ژاپن، ژنرال‌ها و افسران کابینه ژنرال توپو و عده‌ای دیگر به عنوان چنانکار جنگی بازداشت شدند ولی به شئون امپراتور هیچ‌گونه خدشه‌ای وارد نیامد. از میان بازداشت‌شدگان، ژنرال توپو و ژنرال آبه، رئیس سازمان پلیس مخفی ژاپن از همه معروف‌تر بودند. ژنرال توپو قصد خودکشی داشت ولی موفق نشد و در جریان محاکمه او و ژنرال «آبه» و عده‌ای دیگر در ۱۹۴۸ زیر نظر دادگاهی که ژنرال مکا آرتو ترتیب داده بود، محکوم و اعدام شدند و عده‌ای دیگر از ترس بازداشت توسط دشمن فاتح دست به خودکشی سنتی ژاپنی زدند (هارا کری). خاکستر جنازه همه سرداران و حتی اعدام‌شدگان در معبد «یاسوکونی» مدفون شد.

هیروهِیتو امپراتور بعد از تسلیم ژاپن پیمای خطاب به مردم ژاپن صادر کرد که طی آن قبول کرد، رژیم سلطنتی اصول رژیم‌های دمو کراسی را می‌پذیرد و در قانون اساسی کشور اصلاحاتی به عمل خواهد آمد و به مناسبت آغاز سالل ۱۹۴۶ پیمای داد که در واقع پیش در آمد تحول در قانون اساسی و اختیارات وسیع نخست‌وزیر و تشریفاتی شدن مقام پادشاهی را در برداشت. ماکسیم مورن، مورخ فرانسوی و نویسنده تاریخ دول منظم گفت که پیام پادشاه ژاپن جنبه انقلابی داشت زیرا هیروهِیتو، در آن پیام «ایدت امپراتور و انتساب او را به خدایان مورد تخطئه قرارداد و یک فرضیه غلط معرفی کرد». بعد از این پیام بود که مکا آرتو و هیروهِیتو با یکدیگر ملاقات کردند. اسباز تمایل امپراتور به دمو کراسی و به کار بستن اصول آن در ایمان مردم گرای ژاپن نسبت به او خیلی وارد و تلبی‌آورد و ژنرال مکا آرتو از «شینتویسم» (Shintoism) که مذهب امپراتور و پیروانش بود، جلوگیری نکرد ولی تطهارات عمومی پیروان آن مذهب را ممنوع کرد. اقدامات ژنرال مکا آرتو برای خلع سلاح ژاپن به مرحله اجرا درآمد.

انحلال ستاد کل ارتش و مرخص کردن سربازان تا ۱۵ اکتبر ۱۹۴۶ طول کشید و تمامی وسایل جنگی توقیف شد. خواربار و پوشاک ذخیره ارتش در اختیار مردم غیر نظامی قرار داده شد. قوای آمریکا در ژاپن به ویژه در پایگاه «وکیلناو» مستقر شد تا امنیت این کشور را حفظ کند. انتخابات ۱۹۴۶ با شرکت بیشتر احزاب به ویژه لیبرال دموکرات و حزب دمو کرات انجام شد. به وجود آمدن حزب لیبرال دموکرات واکنشی بود در برابر احزاب افراطی و ملی‌گرای رادیکال که درصدد احیای نظامی‌گری و پیروی از دکترین ژنرال توپو بودند توسط «یچی روهاتویاما» (ichiro hatoyama) تشکیل شد که با هدف احیای اقتصاد ویران شده ژاپن ایجاد شده بود.

«یوشیدا» (yoshida) از حزب لیبرال از مه ۱۹۴۶ تا مه ۱۹۴۷ نخست‌وزیر شد. در زمان او بود که اولین اتومبیل «تویوتا» بعد از سه سال که از پایان جنگ می گذشت وارد بازار شد. ژاپن به سرعت مشغول بازسازی شد. در زمان پوشیدا بود که قانون اساسی جدید نوشته شد و اختیارات امپراتور حذف ، نخست‌وزیر مسوول اول حاکمیت کشور شد. این عمل پوشیدا بزرگ‌ترین خدمت به دمو کراسی ژاپن بود.

از زمان پوشیدا تما‌زمان در اختیار گرفتن حکومت دموکرات‌ها به رهبری «ناوتوکان» (naoto-kan) در پنج ژوئیه ۲۰۱۰، ۶۴ سال می‌گذرد و تا زمان وقوع سونامی سال ۲۰۱۱، ۶۵ سال از تاریخ‌نوبن ژاپن می‌گذرد. در این مدت یعنی از پایان جنگ دوم تاکنون ۳۲ کابینه روی کار آمدند که اکثر نخست‌وزیران از حزب لیبرال بودند و گه‌گاهی کابینه‌های ائتلافی تشکیل می‌شد. ولی باید خاطر نشان ساخت که احزاب لیبرال و دموکرات یک هدف داشتند و آن بازسازی اقتصادی کشور ولی مکتانیزم به تحقق رسانیدن بازسازی کشور متفاوت بود.

معروف‌ترین نخست‌وزیران حزب لیبرال عبارت بودند از «یچی‌روها تویاما» که در مدت دو سال از دسامبر ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۶ کشور ژاپن را به خوبی اداره کرد. در اواخر دوره تصدی «یوشیدا» تولید انبوه اتومبیل‌های سواری آغاز شد و برای تولید کار، دولت ژاپن نفت خام خرید تا در پالایشگاه‌های ساخته شده در ژاپن پالایش شود تا بیکاری مبارزه شود.

در زمان «هاتویاما» ادامه کار پوشیدا در بخش

صنعتی در مقیاس بین‌المللی اعتبار ژاپن را بالا برد و این کشور را به عضویت سازمان ملل متحد درآورد و انعقاد قرارداد صلح با ژاپن از جانب شوروی را در گرو بازگرداندننن مجمع الجزایر کوریل به ژاپن دانست. دولت آمریکا که در زمان دوره نخست‌وزیری پوشیدا با آمریکا قرارداد صلح امضا کرد، توانست در بازسازی کشور فرضیه غلط معرفی کرد». بعد از این پیام بود که مکا آرتو و هیروهِیتو با یکدیگر ملاقات کردند. اسباز تمایل امپراتور به دمو کراسی و به کار بستن اصول آن در ایمان مردم گرای ژاپن نسبت به او خیلی وارد و تلبی‌آورد و ژنرال مکا آرتو از «شینتویسم» (Shintoism) که مذهب امپراتور و پیروانش بود، جلوگیری نکرد ولی تطهارات عمومی پیروان آن مذهب را ممنوع کرد. اقدامات ژنرال مکا آرتو برای خلع سلاح ژاپن به مرحله اجرا درآمد.

انحلال ستاد کل ارتش و مرخص کردن سربازان تا ۱۵ اکتبر ۱۹۴۶ طول کشید و تمامی وسایل جنگی توقیف شد. خواربار و پوشاک ذخیره ارتش در اختیار مردم غیر نظامی قرار داده شد. قوای آمریکا در ژاپن به ویژه در پایگاه «وکیلناو» مستقر شد تا امنیت این کشور را حفظ کند. انتخابات ۱۹۴۶ با شرکت بیشتر احزاب به ویژه لیبرال دموکرات و حزب دمو کرات انجام شد. به وجود آمدن حزب لیبرال دموکرات واکنشی بود در برابر احزاب افراطی و ملی‌گرای رادیکال که درصدد احیای نظامی‌گری و پیروی از دکترین ژنرال توپو بودند توسط «یچی روهاتویاما» (ichiro hatoyama) تشکیل شد که با هدف احیای اقتصاد ویران شده ژاپن ایجاد شده بود.

«یوشیدا» (yoshida) از حزب لیبرال از مه ۱۹۴۶ تا مه ۱۹۴۷ نخست‌وزیر شد. در زمان او بود که اولین اتومبیل «تویوتا» بعد از سه سال که از پایان جنگ می گذشت وارد بازار شد. ژاپن به سرعت مشغول بازسازی شد. در زمان پوشیدا بود که قانون اساسی جدید نوشته شد و اختیارات امپراتور حذف ، نخست‌وزیر مسوول اول حاکمیت کشور شد. این عمل پوشیدا بزرگ‌ترین خدمت به دمو کراسی ژاپن بود.

از زمان پوشیدا تما‌زمان در اختیار گرفتن حکومت دموکرات‌ها به رهبری «ناوتوکان» (naoto-kan) در پنج ژوئیه ۲۰۱۰، ۶۴ سال می‌گذرد و تا زمان وقوع سونامی سال ۲۰۱۱، ۶۵ سال از تاریخ‌نوبن ژاپن می‌گذرد. در این مدت یعنی از پایان جنگ دوم تاکنون ۳۲ کابینه روی کار آمدند که اکثر نخست‌وزیران از حزب لیبرال بودند و گه‌گاهی کابینه‌های ائتلافی تشکیل می‌شد. ولی باید خاطر نشان ساخت که احزاب لیبرال و دموکرات یک هدف داشتند و آن بازسازی اقتصادی کشور ولی مکتانیزم به تحقق رسانیدن بازسازی کشور متفاوت بود.

معروف‌ترین نخست‌وزیران حزب لیبرال عبارت بودند از «یچی‌روها تویاما» که در مدت دو سال از دسامبر ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۶ کشور ژاپن را به خوبی اداره کرد. در اواخر دوره تصدی «یوشیدا» تولید انبوه اتومبیل‌های سواری آغاز شد و برای تولید کار، دولت ژاپن نفت خام خرید تا در پالایشگاه‌های ساخته شده در ژاپن پالایش شود تا بیکاری مبارزه شود.

نگاهی به تاریخ ژاپن از دور ترین زمان تاکنون –بخش پایانی

از اشغال تا غول بزرگ صنعتی

پست نخست‌وزیری بود. او امپراتور را ترغیب کرد که سنت گذشته را شکسته و امپراتور در زمان مسوولیت پادشاهی بتواند به خارج از کشور مسافرت کند. او طبق توصیه «ایساکوساتو» در ۲۷ سپتامبر ۱۹۷۱ به آلاسکا رفت و با نیکسون، رئیس‌جمهور آمریکا ملاقات کرد و نیکسون به او توصیه کرد که بعد از به رسمیت شناخته شدن چین توسط آمریکا، دولت ژاپن نیز در این راستا قدم بگذارد.

در ۲۱ فوریه ۱۹۷۲ نیکسون دست‌مانو را در پکن فشرد بعد از این واقعه بود که «تاکئو فوکدا» (takeo fukuda) وزیر خارجه ایساکوساتو به پکن

رفت و گفت که حاضر است با چین همکاری اقتصادی داشته باشد و اظهار داشت که دولت ژاپن در تولید آهن و فولاد به جایی رسیده است که بعد از آمریکا و شوروی مقام سوم را دارد و حاضر است که در این فناوری به چین کمک کند. ایساکوساتو دو کشور کره جنوبی و تایوان را شریک اقتصادی خویش کرد، او دو مرتبه به آمریکا سفر کرد.

یک بار در ۱۹۶۵ و بار دیگر در ۱۹۶۷ او ضمن عقد قراردادهای اقتصادی با بازارهای آمریکا را از تومبیل‌های ژاپنی انباشته کرد و از آمریکا خواست که تا ۱۹۷۲ پایگاه نظامی اوکیناوا را به ژاپن واگذار کند.

ایساکوساتو روابط اقتصادی محکمی با کشورهای شوروی و کشورهای عضو پیمان ورو شروبرقرار کرد و خط هوایی مسکو – توکیو را برقرار و در همه مجامع ملی و جهان عاری از سلاح هسته‌ای و صلح درمی‌زد و از این جهت جایزه صلح نوبل را در سال ۱۹۷۴ به خود اختصاص داد. جانشین او «کاکوی – تاناکا» (kakuei tanaka) داد.

سیاست اقتصادی «ایساکوساتو» را دنبال کرد.

اواز ۱۹۷۲ تا ۱۹۷۶ از جانب حزب لیبرال، نخست‌وزیر بود و یک سفر به پکن کرد و روابط گسترده اقتصادی با چین برقرار کرد و کشور ژاپن را طوری در شاهراه ترقی اقتصادی انداخت که بحران نفتی ۱۹۷۳ کمترین اثر سویی بر اقتصاد این کشور نگذاشت و جزو هفت قدرت صنعتی دنیا شد. در زمان «تاناکا» ژاپن روند تکاملی خود را در بیشتر صنایع به ویژه کشتی‌سازی طی کرد، شایسته‌ترین جانشین بعد از تانانکا «ناکازونه» (nakazone) بود که به دعوت «دنگ شیائوپینگ» (Deng Xiaoping) مرد قدرتمند چین به پکن رفت و گفت ژاپن حاضر است در صنایع فولاد در چین سرمایه‌گذاری کند. در ژانویه ۱۹۸۹ هیروهِیتو در گذشت و فرزندش «آکی هیتو» به امپراتوری رسید.

در زمان نخست‌وزیری ناکازونه، بازار آمریکا، اروپا و آسیا را تومبیل‌های ژاپنی فراگرفته‌شد و عملاً کمپانی جنرال موتورز آمریکا از کمپانی تویوتا (از کشور ژاپن) عقب افتاد.

در زمان نخست‌وزیری «کایفو» (kaifu) (۱۹۹۱–۱۹۸۹) گورباچف به ژاپن سفر کرد تا از کمک‌های ژاپن در زمینه برطرف شدن بحران اقتصادی موجود استفاده کند و سپس در زمان نخست‌وزیری «میازاوا» (miyazawa)، «یوریس ییتسین» رئیس‌جمهور فدراسیون روسیه نیز برای جلب کمک‌های ژاپن به توکیو رفت. اما در هر دو مورد یعنی سفر گورباچف و ییتسین، مقامات ژاپنی دادن هرگونه کمکی به روسیه را در گروه استرداد مجمع الجزایر کوریل دانستند.

دوران درخشان حکومت لیبرال دموکرات‌ها از زمان صدارت کوبزومی (kuezomi) تا پایان دوره لیبرال دموکرات‌ها و نخست‌وزیری «ناوتوکان» (Naotokan) از دموکرات‌ها که قاعه سونامی و زلزله روی داد چهار نفر به شرح زیر نخست‌وزیر شدند.

- «شین زوآبه» (shinzo-abo) (۲۰۰۷–۲۰۰۶)
- «یاسیو فوکدا» (yasui fukuda) (۲۰۰۸–۲۰۰۷)
- «تاروآسو» (Taroaso) (۲۰۰۹–۲۰۰۸)
- «هاتویاما» (Hatoyama) (۲۰۱۰–۲۰۰۹)

و بالاخره ناوتوکان از حزب دموکراتیک (ژوئن ۲۰۱۰)

کارنامه حکومت لیبرال دموکرات‌ها بعد از کوبزومی به این شرح است:

کابینه «شین زوآبه» با فعالیت‌های زیادی که در زمینه اقتصادی به عمل آورد به سبب رسوایی مالی وزیر کشاورزی که خودکشی کرد، در برابر پرسش‌های پارلمانی نمی‌توانست جوابی قانع‌کننده بدهد و بنابراین طی بیایی به مردم گفت: «به علت رسوایی مالی همکاری‌انم احساس می‌کنم میزان اعتماد مردم به من کمتر شده و بنا بر این استعفا می‌دهم. در زمان شین زوآبه بود که کره شمالی صاحب سلاح هسته‌ای شد.»

ژاپن تا آن زمان نمی‌توانست وزارت دفاع داشته باشد، بر اثر بحران کره شمالی وزارت دفاع را ایجاد کرد و در راه تقویت بهینه دفاعی خود کوشید. مساله دیگری که در روابط با کره و چین به دولت «شین زوآبه» لطمه زد حضور در معبد میزان اعتماد مردم به من کمتر شده و بنا بر این جنگ جهانی دوم بود که در کره و چین انعکاس بدی داشت زیرا این کشور ها معبد یاسوکونی را جایی می‌دانند که جانیکاران جنگی را در خود جای داده است.

«تاروآسو» جانشین او دچار بدشانسی شد و در انتخابات اوت ۲۰۰۹ دچار شکست شد؛ زیرا نسیم بحران اقتصادی از غرب به سوی ژاپن وزیدن گرفت و دولت «تاروآسو» از جهت آنکه در بیمه خدمات درمانی و تأمین اجتماعی افراد مسن موفق نبوده است استعفا کرد و مردم همه خواهان تغییر در سیستم حکومت شدند.

حکومتی که حزبش نزدیک پنجاه سال با افتخار توانسته بود اقتصاد ژاپن را بازسازی کند و بالاخره رفتن لیبرال دموکرات‌ها و آمدن حزب دموکراتیک ژاپن پیش آمد. با این احوال باید گفت که ژاپن مدیون حزب لیبرال است زیرا در طی بیش از نیم قرن فعالیت ژاپن به‌طوری ساخته شد که به صورت یک غول صنعتی درآمده است و دومین تولیدکننده فرآورده‌های تکنولوژیک است و با چین و هند در آسیا رقابت می‌کند و به‌طور عملی با آمریکا اتحادیه اروپا را رقیب است و در حال حاضر علاوه بر عضویت در گروه ۸ جزو بیست کشور ثروتمند و در رده بالای اقتصادی است و همچنین عضو فعال همکاری‌های اقتصادی آسیا–پاسفیک است که در ۱۹۸۹ تشکیل شده و اعضای دیگر آن عبارتند از: استرالیا، ایالات متحده آمریکا، کانادا، هنگ کنگ، نیوزیلند، پرو، روسیه، تایوان، جمهوری خلق چین، اندونزی، کره جنوبی، فیلیپین، سنگاپور، تایلند و ویتنام. از پیشرفت اقتصادی ژاپن کافی است این مطلب را بدانیم که کمپانی «توشیبا» (Toshiba) که از ادغام دو شرکت در ۱۹۳۹ به وجود آمد ر ۱۹۵۰ دست به تولید رایانه‌های دیجیتال زد. این شرکت اولین شرکت وسایل الکترونیک در ژاپن و چهارمین شرکت در جهان است و در ۱۹۷۰ دو شرکت سونی و هیتاچی از آن پیشی گرفته‌اند. در محافل بین‌المللی و در سازمان ملل صحبت بر سر این است که ژاپن به عضویت دایم شورای امنیت در آید.

منابع:

- تاریخ قرن ۱۹ و معاصر، نصرالله فلسفی، ابن سینا، تهران، ۱۳۳۵.
- تاریخ حول معظم، ماکسیم مورن، ترجمه شمیم، علمی، تهران، ۱۳۳۵.
- تحول عظیم ژاپن در قرون اخیر، یدالله رفعت، تابان، تهران، ۱۳۳۳.
- تاریخ ژاپن، هاشم رجب‌زاده، انتشارات گاندی، تهران، ۱۳۶۵.

تقویم تاریخ

در چنین روزی

نوشیروان کیهانی‌زاده

■ پیام یزدگرد یکم

یزدگرد یکم شاه ساسانی ایران، پس از آغاز سلطنت، ۱۵ آوریل سال ۳۹۹ میلادی به مسیحیان قلمرو ایران آزادی مذهبی داد و باال رسال پیمای به رم به دولت و سناای روم یادآور شد که دستور داده است همه تدابیر و عملیات خصمانه بر ضد روم پایان یابد و بازرگانان رومی بتوانند در قلمرو ایران آزادانه به دادو سستد بپردازند و تحت حمایت شهریارانان ایران باشند. یزدگرد در پیام خود تاکید کرده بود که در انتظار عمل متقابل از سوی دولت روم مخصوصاً در زمینه آیین زرتشت است که دولت ایران مکلف به حمایت از پیروان آن در سراسر جهان است.

پیمان صلح ۲۷ ماهه

۱۵ آوریل سال ۴۲۲ میلادی (۲۳ سال پس از پیام یزدگرد اول به دولت روم درباره مذهب) میان ایران و روم ـدو ابر قدرت وقت ـ یک پیمان صلح صد ساله امضا شد. این پیمان، در پی یک جنگ دو ساله میان دو کشور به امضا رسید. این جنگ را ارتش ایران به فرماندهی ژنرال «مهر نرسی» مازندرانی برنده شده بود و پیشنهاد صلح از سوی رومی صادر شده بود تا پیشروی ژنرال ایرانی متوقف شود. این پیمان صدساله، تنها دو سال و سه ماه عمر کرد و رومی‌ها در تابستان سال ۴۲۴ که ایران را در مرزهای شمال شرقی (حوالی بدخشان) درگیر طوایف آن سوی کوه‌های پامیر دیدند، بار دیگر در سوریه نیرو پیاده کردند و جنگ را سر گرفته شد.

جنتیال ازدواج فاطمه پهلوی

اعتراض به ازدواج فاطمه پهلوی، خواهر شاه وقت، با یک مرد تبعه آمریکا، از ۱۵ آوریل ۱۹۵۰ (۲۶ فروردین ۱۳۲۹ هجری خورشیدی) در ایران شد گرفته بود. این ازدواج در ایتالیا صورت گرفت. اعتراض ومخالفت به این لحاظ بود که ازدواج یک زن مسلمان با مرد غیرمسلمان ممنوع و به علاوه ازدواج یک زن تبعه ایران با یک مرد تبعه کشور دیگر منوط به کسب اجازه قبلی از دولت ایران (وزارت امور خارجه) است که فاطمه پهلوی هر دو مورد را نادیده گرفته بود. وی با اینکه بعدا شوهرش را وادار به مسلمان شدن «صوری» کرد، بر اثر فشار مردم ایران و اعتراض روحانیون، از همه مزایای خود محروم و ایران اخراج شد و به ایران که موجب دستگیری و محاکمه او می‌شد، ممنوع شد. فاطمه بعدا از شوهر آمریکایی‌اش طلاق گرفت و بافرمانده نیروی هوایی ایران که او نیز بعدا در یک تمرین هوایی کشته شد، ازدواج کرد.

در گذشت سازنده آهنگ «پاماز زرتشت»

تاجیک‌ها (پارسی زبانان) در نیمه اول آوریل ۲۰۰۷ آهنگساز بزرگ خود را که آهنگ‌های او در همه ایران زمین، از کشمیر تا کردستان، سوریه و میان فارسی زبانان سایر کشورها هواداران فراوان دارد، از دست دادند. جنازه «علیشاه ستار» ۲۲ فروردین (۱۱ آوریل ۲۰۰۷) با یک تشییع بی‌سابقه در گورستان مشاهیر، در شهر دوشنبه مدفون شد. وی در عین حال رئیس هنرستان دولتی تاجیکستان بود. معروف‌ترین آثار این آهنگساز که هنگام مرگ از جمله قلبی، ۵۴ ساله بود «پیماز زرتشت»، اپرا، «پرستم و سهراب»، «صوت نرورزی» و غیره بود. ستار، بر غزل‌های حافظ، جامی و سایر شاعرای ایران زمین آهنگ‌های متعدد، سروده است. ستار در منطقه گلریز تاجیکستان به دنیا آمده بود.

زادروز داوینچی و بوتروک

۱۵ آوریل، زادروز «لئوناردو داوینچی» هنرمند و دانشمند ایتالیایی است که در سال ۱۴۵۲ در «پنچی» واقع در ۳۰ کیلومتری فلورانس به دنیا آمد و در سال ۱۵۱۹ درگذشت. آثار هنری متعدد از او باقی مانده، از جمله تصویر «مونا لیزا»، اخیرا یابونی که داوینچی تصویر او را ترسیم کرده و این تصویر به مونا لیزا شهرت یافته، شناخته شده است. داوینچی در عین حال یک ریاضیدان بودو نخستین کسی است که طرح هلی کوپتر را کشیده است. همچنین در چنین روزی در مال ۱۷۶۶ فردرک پوتروک – Friedrich Bou te wek فیلسوف آلمانی به دنیا آمد و آثار متعددی از او باقی مانده است. از جمله خاطرات ده جلدی‌اش. پوتروک در آغاز از بیرون فلسفه «کانت» بود که بعدا راه دیگری در پیش گرفت.

سانسور مطبوعات و برکناری ریشلیو از قدرت

دوک دو ریشلیو ایا کارزینال ریشلیو اشتباه نشود! نخست‌وزیر فرانسه دستور داد که از ۱۵ آوریل در سال ۱۸۲۰ در فرانسه باردیگر سانسور مطبوعات که انقلاب این کشور آن را مطلقا ممنوع کرده بود، برقرار شود که با مخالفت احزاب چپ و راست و اعتراض انجمن‌های ادیبان و روشنفکران روبه‌رو شد و متعاقب آن اکثریت پارلمانی را از دست داد و مجبور به کناره‌گیری شد و میراث انقلاب محفوظ ماند. ریشلیو دوبار نخست‌وزیر فرانسه شده که دور اول نخست‌وزیری او در سال ۱۸۱۸ پایان یافته بود. او مانند بسیاری از اشراف فرانسوی در جریان انقلاب از فرانسه فرار کرده بود. ریشلیو پس از فرار از وطن به روسیه پناه‌بهنده و از سوی تزار روسیه به او یک مقام دولتی مه داده شده بود.

«ناتو» فرانسه را تخلیه کرد

به تصمیم دولت فرانسه (شارل دو گول)، «ناتو» ۱۵ آوریل سال ۱۹۶۷ همه دفاتر و قرارگاه‌های نظامی در فرانسه را تعطیل و مقر خود را به بروکسل انتقال داد. دولت فرانسه همین‌مان‌با به آب‌انگشت نخستین وزیر دیپلماتی‌اش، خود را از فعالیت‌های نظامی ناتو (سازمان پیمان دفاعی آتلانتیک شمالی) کنار کشید و اعلام داشت که می‌خواهد در امور نظامی، استقلال کامل داشته باشد.